

**Полтавський державний медичний університет
Кафедра медицини катастроф та військової медицини**

Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу

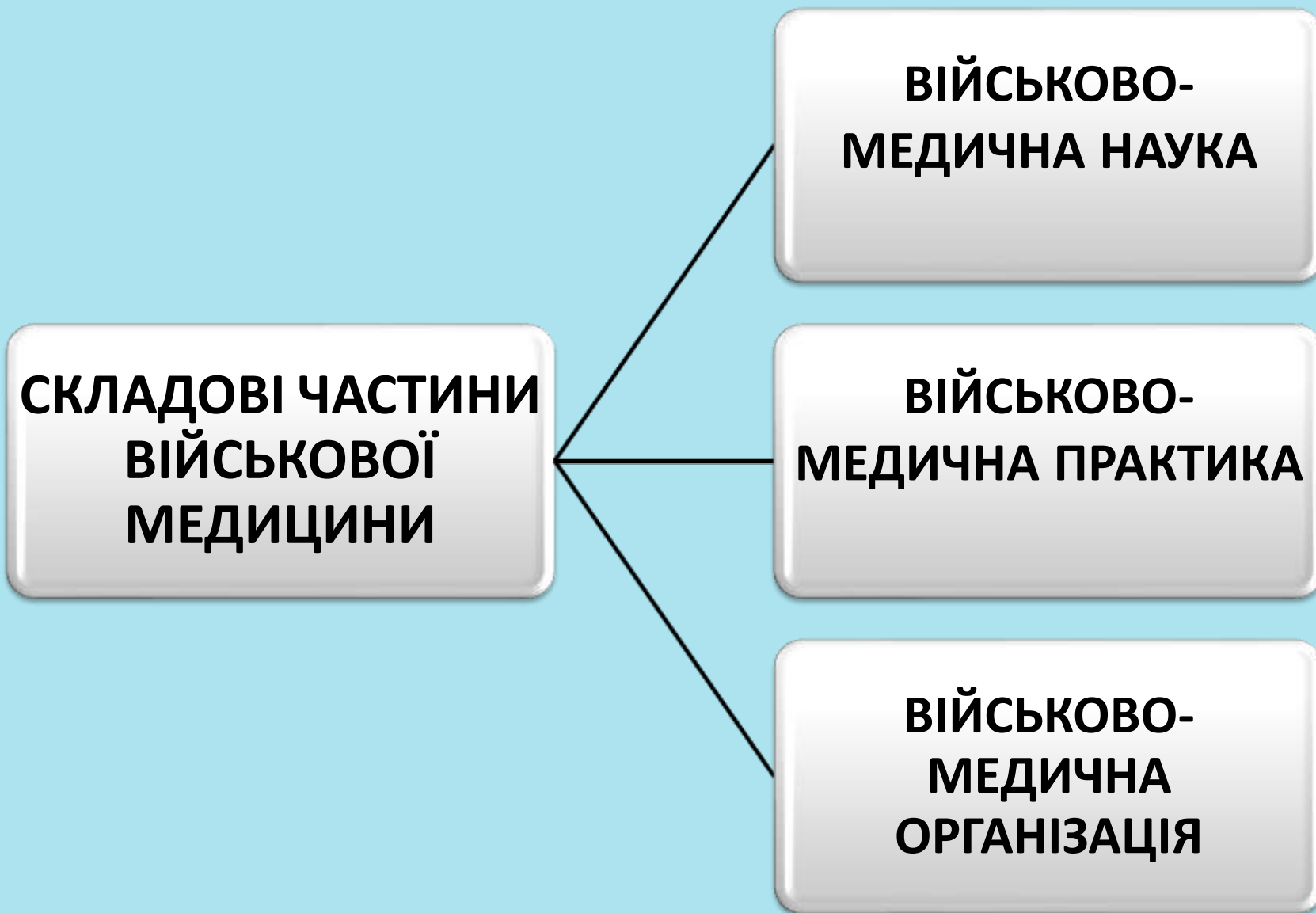
**Заступник завідувача кафедри – начальник навчальної частини
кафедри медицини катастроф та військової медицини**

Полковник медичної служби КОЛАЧИНСЬКИЙ В.Г.

ВІЙСЬКОВА МЕДИЦИНА є специфічною галуззю загальної медицини та охорони здоров'я і становить систему наукових знань (комплекс науково-практичних дисциплін) та напрямок практичної діяльності, що спрямовані на зміцнення здоров'я особового складу збройних сил в особливих умовах проходження військової служби, попередження та лікування захворювань і травм в цих умовах, а на період війни (бойових дій, збройних конфліктів) і бойових уражень, з метою збереження боєздатності військовослужбовців.

ОРГАНІЗАЦІЯ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬК ЯК НАУКОВА ДИСЦИПЛІНА

Організація медичного забезпечення військ (**ОМЗВ**) – це прикладна наукова дисципліна, яка вивчає теорію і практику охорони здоров'я військовослужбовців Збройних Сил України у воєнний час.

Для практичного виконання свого призначення цей розділ військової медицини:

- **вивчає** досвід медичного забезпечення збройних сил і умови діяльності медичної служби у воєнний час;
- **аналізує** бойові умови та фактори, які діють на війська з метою ліквідації або попередження їх шкідливого впливу в інтересах охорони і зміцнення здоров'я особового складу Збройних Сил;
- **формулює** рекомендації щодо створення раціональної, ефективної системи охорони здоров'я військовослужбовців відповідно до даного етапу розвитку медицини, військової справи та економічного потенціалу держави;
- **виявляє** закономірності, що визначають принципові основи будівництва військово-медичної служби та організації медичного забезпечення військ (сил);
- **визначає та реалізує** найбільш ефективні форми і методи використання та способи управління силами і засобами військово-медичної служби в різних умовах бойової діяльності.

РОЗДІЛИ ОМЗВ:

1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬК

2. ОРГАНІЗАЦІЯ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЧАСТИН І З'ЄДНАНЬ

3. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

4. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИДІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА АРМІЙ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ

Предметом організації медичного забезпечення військ, як наукової дисципліни, є вивчення окремих об'єктів медичної служби. Ними можуть бути сили і засоби медичної служби (органи управління, військові частини, заклади та підрозділи), особовий склад Збройних Сил України – здорові, хворі та поранені військовослужбовці, а також навколишнє середовище.

Об'єктом наукових досліджень організації медичного забезпечення військ є система охорони здоров'я військовослужбовців у воєнний час.

В об'єктах дослідження вивчаються три найважливіші аспекти життєдіяльності військовослужбовців:

- **соціально-медичний** (стан здоров'я, рівень та структура захворюваності особового складу (призовного контингенту), організація та управління рухом поранених і хворих через етапи медичної евакуації на основі визначення їх лікувально-евакуаційних характеристик);
- **військово-медичний** (сили і засоби медичної служби, організація та управління ними в різних умовах і видах бойової діяльності);
- **власне соціальний** (суспільний лад, соціально-економічна та політична структура держави, її правова та економічна база, соціальні фактори – умови праці, відпочинку, житла, освіта військовослужбовців та інше).

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ЧАС

1. Організація та проведення системи заходів з надання медичної допомоги пораненим та хворим, їх лікування з метою збереження життя та скорішого відновлення боєздатності і працездатності.

2. Організація і здійснення медичних заходів з метою збереження боєздатності, зміцнення здоров'я особового складу, запобігання виникненню і розповсюдженню захворювань.

Зазначений напрямок роботи складається з проведення медичною службою:

- систематичного медичного контролю за станом здоров'я особового складу;
- санітарного нагляду за всіма сторонами життя, побуту та бойової діяльності військ (сил);
- санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів.

3. Проведення заходів щодо захисту особового складу військ, медичних підрозділів, частин і закладів від зброї масового ураження та факторів ураження при руйнуванні потенційно небезпечних об'єктів атомної та хімічної промисловості.

ЗАХОДИ

медичної служби по захисту особового складу від зброї масового ураження та факторів ураження при руйнуванні потенційно небезпечних об'єктів поділяються на дві частини:

**до їх
застосування**

**після їх
застосування**

ЗАХОДИ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ ПО ЗАХИСТУ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ВІЙСЬК ВІД ЗБРОЇ МАСОВОГО УРАЖЕННЯ ДО ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ ВКЛЮЧАЮТЬ:

- забезпечення особового складу військ спеціальними медичними препаратами та індивідуальними засобами захисту;
- навчання особового складу військ правилам і прийомам використання індивідуальних засобів захисту при наданні першої медичної допомоги;
- участь у психологічній підготовці особового складу військ до дій в умовах застосування противником зброї масового ураження;
- проведення санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів, спрямованих на попередження або зниження уражаючої дії зброї масового ураження на особовий склад;
- виділення сил і засобів медичної служби для участі в ліквідації наслідків застосування противником зброї масового ураження.

ЗАХОДИ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ ПІСЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОТИВНИКОМ ЗБРОЇ МАСОВОГО УРАЖЕННЯ ВКЛЮЧАЮТЬ:

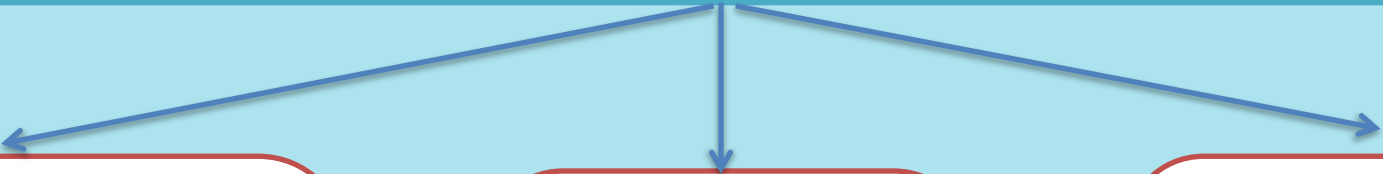
- участь в оцінці наслідків застосування противником зброї масового ураження;
- участь у проведенні лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів в осередках ураження;
- медичний контроль за військовослужбовцями, які зазнали впливу зброї масового ураження, але зберегли боєздатність.

4. Постійне удосконалення системи медичного забезпечення на основі глибокого аналізу характеру підготовки і ведення бойових дій, особливостей виникнення, характеру і перебігу бойових уражень та захворювань, досягнень медичної науки і практики, досвіду роботи медичної служби в бойових умовах.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ


```
graph TD; A[ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ] --> B[ПІДРОЗДІЛИ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ]; A --> C[ЧАСТИНИ (ЗАКЛАДИ) МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ]; A --> D[З'ЄДНАННЯ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ];
```

**ПІДРОЗДІЛИ
МЕДИЧНОЇ
СЛУЖБИ**

**ЧАСТИНИ
(ЗАКЛАДИ)
МЕДИЧНОЇ
СЛУЖБИ**

**З'ЄДНАННЯ
МЕДИЧНОЇ
СЛУЖБИ**

Підрозділи медичної служби – це медичні формування, які включені до штату військових частин.

До них відносяться:

- медичні пункти батальйонів і окремих полків,
- медичні роти механізованих (танкових) бригад.

В них здійснюється відповідно до стандартів НАТО, за критерієм 10 – 1 – 2, що вимагає надання: домедичної допомоги пораненим (хворим) не пізніше **10 хвилин**; екстреної медичної допомоги протягом **1 години**; невідкладних хірургічних втручань для збереження кінцівок і життя, що проводяться не пізніше **2 годин** з моменту поранення.

Очолюють і працюють в медичних підрозділах помічники лікарів, лікарі загальної практики-сімейної медицини, а також лікарі за фахом – хірурги, терапевти, анестезіологи.

Частини (заклади) медичної служби є окремими медичними формуваннями, які включаються до складу медичних з'єднань і медичної служби оперативних (оперативно-стратегічних) об'єднань або знаходяться в безпосередньому підпорядкуванні медичної служби видів збройних сил, оперативних командувань та центру (ДОЗ МОУ). Вони мають свій номер, своє військове господарство і печатку.

До таких формувань відносять:

- окремі медичні роти,
- санітарно-транспортні частини,
- військові польові пересувні госпіталі,
- військові санаторії,
- санітарно-епідеміологічні заклади тощо.

Очолюють медичні частини командири, а заклади – начальники.

З'єднання медичної служби – це медичні формування, до складу яких входять медичні частини (заклади), а також частини матеріально-технічного забезпечення, які мають свій єдиний орган управління.

До них відносяться:

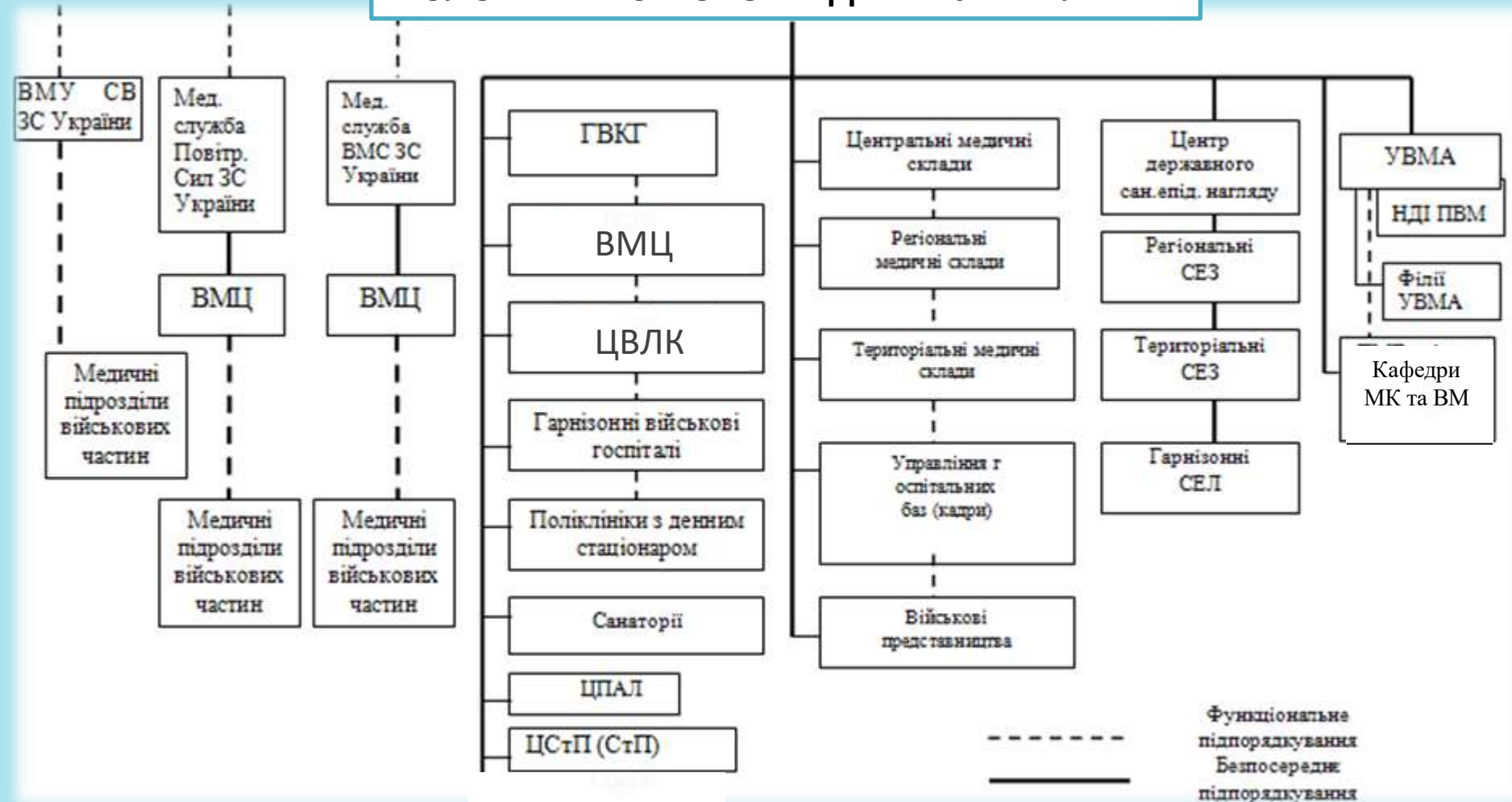
- медичні бригади армійських корпусів;
- госпітальні бази.

Органи управління медичною службою

Загальне керівництво військово-медичною службою здійснює Головне військово-медичне управління Міністерства оборони України. Його очолює начальник медичної служби ЗС України – начальник Головного військово-медичного управління. На воєнний час ГВМУ МО України є провідним органом управління системи медичного забезпечення ЗС України і поєднує планування і безпосередню ОМЗ стратегічних операцій.

СТРУКТУРА МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ ЗС УКРАЇНИ

ГОЛОВНЕ ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНЕ УПРАВЛІННЯ

КАТЕГОРІЇ ОСОБОВОГО СКЛАДУ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ

**1. ЛІКАРСЬКИЙ СКЛАД
(ЛІКАРІ)**

**2. СЕРЕДНІЙ
МЕДИЧНИЙ ПЕРСОНАЛ**

**3. МОЛОДШИЙ
МЕДИЧНИЙ ПЕРСОНАЛ**

1. ЛІКАРСЬКИЙ СКЛАД (ЛІКАРІ)

Лікарські посади комплектуються кадровими військовими лікарями та лікарями-офіцерами медичної служби запасу, які в основному призиваються до складу збройних сил під час війни.

Військові лікарі, як правило, є лікарями загальної практики-сімейної медицини. Серед лікарських посад в медичній службі оперативних об'єднань (АК) є лікарі різних фахів: хірурги, терапевти, стоматологи, неврологи, гігієністи, епідеміологи, бактеріологи та інші (понад 60 спеціальностей).

Кожен військовий лікар повинен:

- ✓ бути готовим організувати й особисто надавати відповідний вид медичної допомоги залежно від місця її надання, устаткування та бойової обстановки;
- ✓ мати тверді навички з управління медичною службою і керівництва медичними підрозділами, частинами, закладами.

2. СЕРЕДНІЙ МЕДИЧНИЙ ПЕРСОНАЛ

Належать помічники військових лікарів, фельдшери, медичні та операційні сестри, фармацевти, анестезисти, лаборанти. На ці посади призначаються особи, які мають медичну освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр, молодший спеціаліст і задовольняють вимоги комплектування (по договору, контракту або шляхом призову на військову службу) збройних сил.

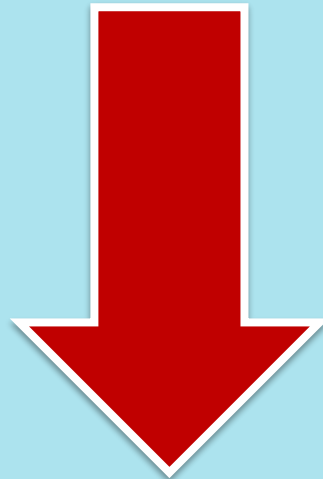

3. МОЛОДШИЙ МЕДИЧНИЙ ПЕРСОНАЛ

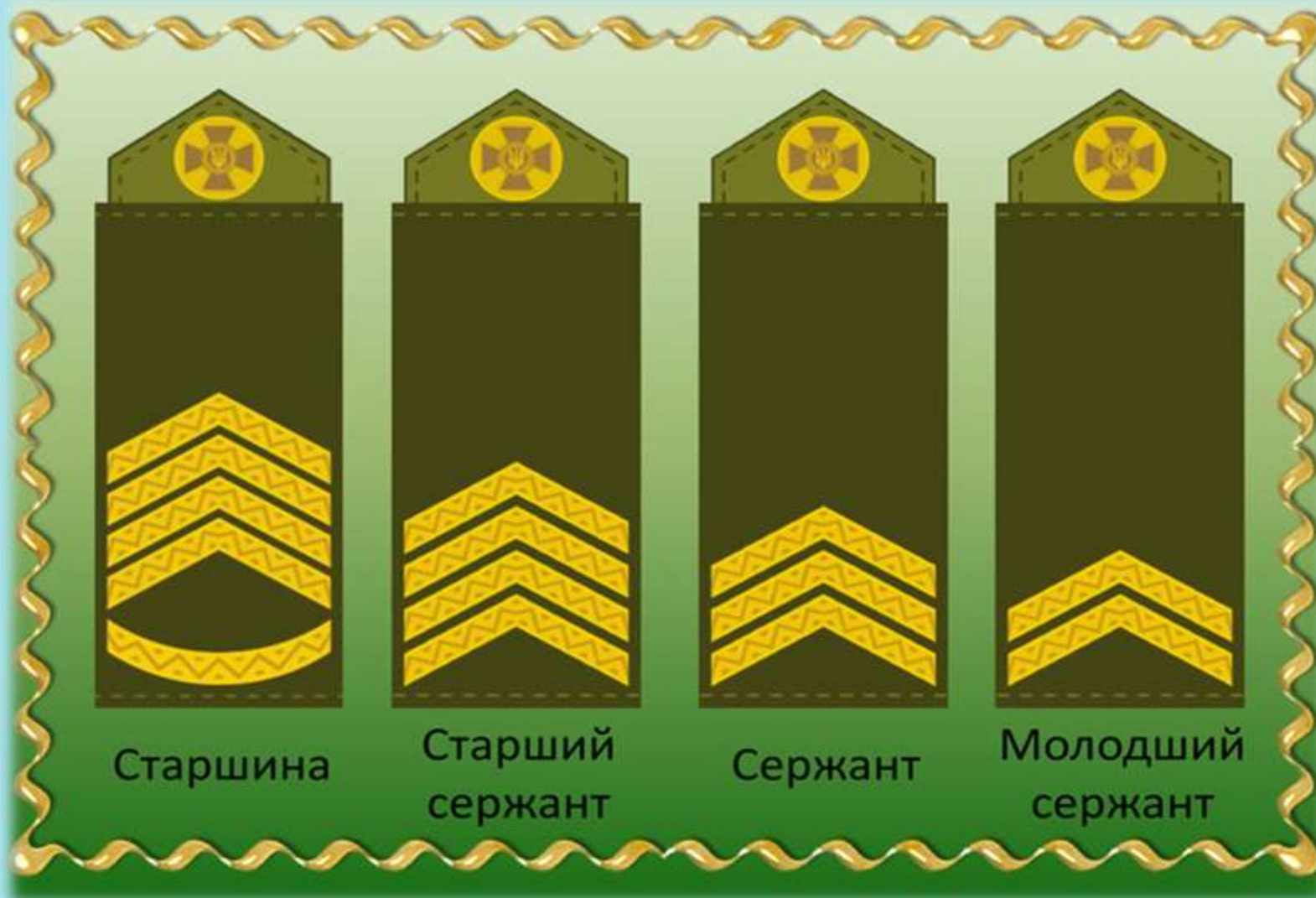
На посади молодшого медичного персоналу призначаються в основному особи строкової (надстрокової) служби з освітньо-кваліфікаційним рівнем кваліфікований робітник і які отримали підготовку в спеціальних підрозділах (санітарні інструктори, дезінфектори) або не мають спеціальної медичної підготовки (санітари).

**ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ
ВСТАНОВЛЕНІ НАСТУПНІ
ВІЙСЬКОВІ ЗВАННЯ:**

1. СЕРЖАНТСЬКИЙ СКЛАД

2. ПРАПОРЩИКИ (МІЧМАНИ)

- прапорщик (мічман)
- старший прапорщик (старший мічман)

Прапорщик

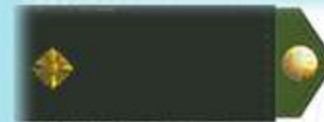

Мічман

3. МОЛОДШИЙ ОФІЦЕРСЬКИЙ СКЛАД

- молодший лейтенант медичної служби
- лейтенант медичної служби
- старший лейтенант медичної служби
- капітан медичної служби

Молодший лейтенант

Лейтенант

Старший лейтенант

Капітан-лейтенант

4. СТАРШИЙ ОФІЦЕРСЬКИЙ СКЛАД

- майор медичної служби
- підполковник медичної служби
- полковник медичної служби

5. ВИЩИЙ ОФІЦЕРСЬКИЙ СКЛАД

- генерал майор медичної служби
- генерал-лейтенант медичної служби

РОЛЬ І МІСЦЕ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ В ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІЙ СИСТЕМІ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Відповідно до ст. 11 Закону України “Про військовий обов’язок і військову службу”, Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затвердженого постановою КМУ від 01 лютого 2012 року № 48 (зі змінами) спільним наказом від 29.06.2016 року № 322/631/709 Міністерства оборони України, Міністерства охорони здоров’я України, Міністерства освіти і науки України затверджена Інструкція “Про організацію військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу медичної служби”.

Постановою передбачається створення територіальних госпітальних баз **(ТерГБ)** МОЗ України, які братимуть участь у наданні медичної допомоги в особливий період.

Указ Президента України

від 14 травня 1998 року
№ 475

Про рішення Ради
національної безпеки і
оборони України від
17 квітня 1998 року

м. Київ

Утворення на базі визначених
лікувальних установ Територіальних госпітальних баз
МОЗ України.

Головні завдання ТерГБ:

у воєнний час надання кваліфікованої та спеціалізованої медичної допомоги пораненим (хворим) військовослужбовцям, їх лікування та реабілітація поза межами збройного конфлікту;

в мирний час також – у випадку введення надзвичайного стану, пов'язаного із виникненням надзвичайної ситуації природного або техногенного характеру.

Територіальні госпіталі формуються за рахунок медичного персоналу, фондів та інфраструктури забезпечення лікувальних закладів МОЗ України у складі:

- територіального хірургічного госпіталю;
- територіального травматологічного госпіталю;
- територіального нейрохірургічного госпіталю;
- територіального психоневрологічного госпіталю;
- територіального торакоабдомінального госпіталю;
- територіального терапевтичного госпіталю (центру реабілітації).

Отже, на сьогодні практично розроблено підвалини та нормативно-правову базу для організації тісної взаємодії цивільної системи надання медичної допомоги і систем медичного забезпечення військових формувань та створення “єдиного медичного простору” на воєнний час.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!